

TIDSSKRIFTET FØNIX

*To almindelige menneskers ualmindelige angreb på Martin Heidegger
og eksistentialismen*

Anmeldelse af Eva og Rune Selsing, *Den borgerlige orden. Om angrebet på det
almindelige menneske*, Eksistensen 2022, 282 sider

HANS HAUGE
Dr.phil., lektor emeritus

FØNIX ÅRG. 2022, s. 132–136

Dette værk er licenseret under en Creative Commons-licens
CC BY-NC-ND 2.5 DK

www.foenix1976.dk

ISSN 2446-175X

To almindelige menneskers ualmindelige angreb på Martin Heidegger og eksistentialismen

Anmeldelse af Eva og Rune Selsing, *Den borgerlige orden. Om angrebet på det almindelige menneske*, Eksistensen 2022, 282 sider

'Den borgerlige orden' er det bestående, det normale, arven, forankring, nationen, traditionen, hverdagsfølelse, det almindelige og kristendommen, men ikke så meget kirken. Den borgerlige orden har også et filosofisk element: den er positivistisk og tror på objektive sandheder. Dog må man sige, at Eva og Rune Selsing's nye bog om den borgerlige orden indeholder ganske få empiriske udsagn.

Den borgerlige ordens menneske holder af det gode i vores samfund, kultur og civilisation. Og med 'vores samfund' mener Eva og Rune Selsing ikke det danske, men Vesten. Et forsvar for hverdagslivet ville være et grundtvigsk anliggende: et jævnt og muntert liv på jord, men underligt nok spiller Grundtvig ingen rolle for dem. Folkelige er de ikke. Og selvom de skriver meget om eksistentialismen, nævner de næsten ikke Søren Kierkegaard (de har lidt om *Enten-Eller*). De forsvarer nationalstaten, men skriver ikke om danske tænkere.

Bogen indledes med et "idéhistorisk" afsnit. Der præsenteres, hvad de kalder "hadets filosofi". Og for tiden taler alle om had – hate speech, hadforbrydelser. Hadfilosofferne er Nietzsche, Heidegger, Sartre, Beauvoir, Marcuse, Foucault, Judith Butler og juristen Kimberlé Crenshaw (en af CRTs – kritisk raceteori – opfindere). Marxisme nedtones. Jürgen Habermas nævnes ikke, selvom han skriver om religion og filosofi. Teologi har åbenbart ingen betydning haft. Engelsk filosofi har heller ikke. Dansk slet ikke.

Udgangspunktet er, at disse hadfilosoffer har haft stor succes med at nedbryde familien, nationen, moralen, (natur)videnskaben, traditionen og kristendommen. De mener, at ideer forandrer samfundsudviklingen; ideer

udtænkt i Sydtyskland og Paris og Californien. Ideerne forandrede kunsten totalt endda. Kunsten er blot et passivt spejl af Heidegger og de andre. Et eksempel på en nedbrydende forfatter er Virginia Woolf. Det tredje afsnit handler om moral, og til slut er de opbyggelige på en underlig måde med spredte henvisninger til Kants *Kritik der Urteilstkraft* og til Wilhelm Worringers doktorafhandling fra 1908 om abstraktion og indføling. Bogen nævner ikke klima, krig, integration eller islam. Det er vel også overraskende.

Det er, som sagt, en meget udansk bog. De skriver om nogle få tyske og franske tænkere, skønt de ikke henviser til franske eller tyske tekster. De læser åbenbart Hegel på engelsk og resten på dansk. Det er, som om bogen handler om amerikansk universitetsliv.

Undertitlen er: *Om angrebet på det almindelige menneske*. Hvem har angrebet det menneske? Martin Heidegger. Han er skyld i alle ulykker, og det samme er eksistentialismen. De undlader ikke at gøre opmærksom på, at Heidegger var nazist. Fordi Heidegger var nazist, kunne hans ideer ikke rigtig slå igennem efter krigen, men så populariserede Sartre dem, og så blev alle eksistentialister med en smule nazistiske rester.

Eksistentialismen lever de "fleste moderne mennesker med" og så kommer: "i større eller mindre grad" (s. 169). Så er de helgarderet. Selv "småborgerlige" er eksistentialister, men de ved det ikke. Det er godt nok en overraskende påstand. Jeg troede, at eksistentialismen forsvandt for mange år siden. Den levede især i 1950'erne og begyndelsen af 1960'erne, men fik så dødsstødet af strukturalismen, og den isme findes slet ikke i bogen. Enten ved de ikke noget om den, eller også har den nok ikke angrebet den borgerlige orden – som er en struktur. Den såkaldte 'sprogliche vending' har de nok slet ikke hørt om. Efter 1968 blev eksistentialismen afløst af marxismen, men den interesserer heller ikke Eva og Rune Selsing. Heidegger er langt værre end Marx. Marx' indflydelse er overdrevet, påstår de.

Heideggers samlede værker udgør nu 101 bind. Eva og Rune Selsing bygger i større eller mindre grad deres læsning af Heidegger på § 27 i *Sein und Zeit*, og den paragraf omfatter fire og en halv side. Der er tale om Heideggers beskrivelse af "das Man", som blander hans opfattelse af samtidens kedelige Marburg med kierkegaardske overvejelser over hoben. Hverdagens selv er et "Man-selbst", som Heidegger adskiller fra det egentlige selv. Man-selvet er det selv, der gør som de andre: ser de samme film, mener det samme, læser de samme aviser, hører den samme musik osv. K.E. Løgstrup havde en lignende opfattelse af "das Man". Et andet ord for "das Man" er offentligheden. Ifølge Eva og Rune Selsing er dette "das Man" det samme som deres almindelige liv, og de mener så, at Heidegger hader

dette liv. Disse godt fire sider har haft verdenshistorisk virkning i hele Vesten. Det er en grotesk tanke. Og de har ikke fattet en bønne af, hvad det handler om.

Dernæst kritiserer de tanken om det egentlige liv eller det autentiske. Det må jeg springe over her, men det er ikke godt at være autentisk, mener de.

Heideggers tænkning er ”*fuldkommen* dominerende i de humanistiske videnskaber generelt og i de blødere samfundsvidenskaber”. Der er blot ingen, der ved det undtagen Selsingfamilien. Det er en *fuldkommen* absurd påstand. Påstanden er videre, at kun hvis man forstår Heidegger, nazismens filosof, kan man forstå, ”hvad der foregår på humaniora”. Her er jeg da privilegeret, for jeg synes nu godt, at jeg sådan da kan forstå Heidegger, og derfor kan jeg så forstå, hvad der foregår på humaniora. Eller som de gentager, så det lyder som en sandhed: ”Det er således svært at overvurdere Heideggers betydning for den videre tænkning”, skønt det har de ikke svært ved, og de fortsætter: ”indflydelsen (er) enorm”, men den er skjult ”i stort omfang”, og det er derfor godt, at det skjulte er kommet frem i lyset. Heideggers tanker ”siver langsomt ned... og ud i resten af samfundet.” Nu er vi advaret. Derude på Amager siver noget ned, og det breder sig, så der går en masse små heideggere rundt på gaderne. Er det mon gymnasielærerne, der får det til at sive?

Hvad er det så, disse Heideggers børn har gjort? De siger, at der ikke findes en objektiv sandhed, og det gør der, og den ved Selsingerne, hvad er for én. Alle vi andre går rundt med ”min sandhed”, og igen skyldes det Heidegger. Det er muligvis, hvad Heidegger kalder *Jemeinigkeit*, som de tænker på. Vi kan nu reducere det hele ned til, at alle disse tænkere – de kontinentaleuropæiske – har afskaffet den objektive sandhed; de er subjektive. Så banalt er konceptet. Eller disse tænkere er ”socialkonstruktivister”. Eva og Rune Selsing tilslutter sig Alan Sokals snydeartikel, der kom for mange år siden i tidsskriftet *Social Text*. Sokal efterlignede visse postmoderne skribenter, og bagefter afslørede han fupnummeret. Sokal var en ukendt fysiker og socialist. *Politiken* var i sin tid vilde med Sokal, fordi han havde afsløret postmodernismen.

Eva og Rune Selsing vil ”sandsynliggøre” en forklaring på, hvorfor det almindelige liv blev lagt for had, og det er en forklaring, som er ”forsømt”. Ingen har kommet med den forklaring, men den kommer nu. Den kan de komme med, fordi de for længe siden læste filosofi på Københavns Universitet. De har ret i, at medier, kunst, undervisningsinstitutioner og populærkulturen for tiden vil nedbryde normer og foragter det almindelige og normale. Kunst og kultur opfatter sig selv som modkultur, men da den borger-

lige kultur er væk, er kultur modkultur, eller kulturen har ophøjet modkulturen til kulturen (Daniel Bell). Sagt mere enkelt: De fleste danske forfattere er venstreorienterede eller socialister. Journalister det samme. Det er en velkendt sag. Hvorfor Eva og Rune Selsing ikke blot har kritiseret de venstreorienterede, de kulturradikale og marxisterne i stedet for eksistentia- listerne, er ufatteligt. De har gjort det borgerlige Danmark en bjørnetje- neste. Deres kritik af Nietzsche, Heidegger og Sartre svarer til fortidens og nutidens venstreradikales kritik. Postmodernismen kritiseres, fordi den fører til Trump, Brexit og fascisme. Eva og Rune Selsing mimer den ven- streradikale kritik. De deltager i den antifascistiske kamp. Mon de ved, at man læser Heidegger i Rusland? Har han også påvirker Putin og hverdags- livet i Vladivostok?

Eva og Rune Selsing har opfundet en (pro)tese, som i sin banalitet lyder: ”De vigtigste filosoffer i det 20. århundrede har haft stor indflydelse på os. Meget større end mange måske forestiller sig er muligt” (s.11). Ja, det kan jeg heller ikke forestille mig. ”Os” er et tomt ord. Danskerne? Vesten? Hvem er de ”vigtigste” filosoffer? Det er ikke, kan vi regne ud, Bertrand Russell, Henri Bergson, Edmund Husserl, John Dewey, J.L. Austin, Ludwig Wittgenstein, Jürgen Habermas, Hannah Arendt osv.? Og endelig: hvorfor kun professorer i filosofi ved visse universiteter? Hvad med psykologer, sociologer, fysikere, teologer, økonomer?

Nietzsche og disciple har ikke kun haft indflydelse på de filosofistu- derende, men på ”hvordan vi alle går til livet”. Bemærk, at ingen går fri – vi alle. Heidegger – eller de fire sider om ”das Man” – har haft indflydelse på familien, ægteskabet, kærligheden, troskaben, pligten, kønnet og sand- heden. Det lyder som det rene galimatias, og så kommer en forklaring. Ind- flydelsen er ”en skjult og uerkendt”. Eva og Rune Selsing kan afsløre det skjulte. Indflydelsen er skjult, fordi de ”færreste kender disse filosoffer”. Eva og Rune Selsing kender dem. Jeg vil da også mene, at jeg kender dem. Når kun de få har læst dem, er det, fordi deres bøger er ”utilgængelige”. De bliver kun læst af ”(venstreorienterede) akademikere”. Jeg har gennem årene medvirket ved adskillige højskolekurser, hvor der blev holdt fore- drag om Nietzsche, Heidegger og Sartre, så på den måde har jeg vel givet mit bidrag til angrebet på den borgerlige orden, selvom det sådan set var pæne, almindelige mennesker, der kom til disse kurser. Jeg kan da også nævne, at fra begyndelsen af 1950’erne og fremefter holdt K.E. Løgstrup øvelser over Heideggers *Sein und Zeit* for de aarhusianske teologistu- derende, der så tog denne filosofi med ud i de små sogne i Vestjylland (mange blev eksistensteologer eller Tidehvervsmænd).

*

Som det vel er fremgået, finder jeg det besynderligt og trist, at de har udnævnt Heidegger til hovedskurken og dernæst konstrueret en ide om, at han har haft så stor indflydelse på alt og alle, selvom de indflydte ikke ved det. Den konstruktion har ødelagt hele deres ellers sympatiske projekt. Heidegger tilhørte den konservative revolution, som man kaldte det. Han foretrak landlivet frem for storbylivet. Han begyndte først at kløve brænde i sin hytte i Todtnau, før han gik i gang med at skrive. Han skrev på en kro omgivet af bønder, som han foretrak frem for professorer i filosofi. Han skrev på et hverdagsprog og ikke et fagfilosofisk. Teologer blev dybt påvirket af ham. Uden Heidegger, ingen Bultmann og eksistensteologi. Det er en skam, at bogen er så snæversynet. Tænk om de f.eks. havde diskuteret Løgstrups opgør med Sartre.

Eva og Rune Selsing burde have valgt Heidegger som deres helt. Og mon ikke de foragter det nutidige 'das Man' på samme måde, som han gjorde? Hvem er 'das Man'? Dem der læser Politiken, som godt kan lide Thomas Helmig, drikker havremælk og spiser avocadoer, tager på Roskilde Festival, står på ski i februar og kører i elbil. Det er det almindelige liv anno 2022. Og 'das Man' går aldrig i kirke, men er optaget af det spirituelle.